

Agnieszka Ostrowska-Metelska

Przegląd czasopism prawniczych

Palestra 41/1-2(469-470), 184-188

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD CZASOPISM PRAWNICZYCH

Państwo i Prawo z. 8–9, 1996 r.

Wysiłki zmierzające do wprowadzenia niezawisłej kontroli nad działaniami administracji towarzyszą od samego zarania kształtowaniu się nowoczesnych państw. O zmianach wprowadzonych Ustawą o Naczelnym Sądzie Administracyjnym piszą Jan Jendrośka i Jerzy Jendrośka. Rozszerza ona zakres kognicji NSA, wyposaża sąd w środki dyscyplinujące administrację publiczną, uprawnia do wydawania oboluz orzeczeń kasatoryjnych również wyroków merytorycznie rozstrzygających sprawę, a także wprowadza możliwość stosowania instytucji *reformationis in peius*. Ustawa wprowadza ochronę sądową w przypadku skargi na bezczynność administracji, przyjmuje też szeroką subiektywną wersję legitymacji skargowej i upraszcza sposób składania skarg. Autorzy oceniają te zmiany jako kształtujące nowy model sądowej kontroli administracyjnej. Zmiany w procedurze cywilnej według nowelizacji z 1 marca 1996 roku omawia Sławomir Dalka, między innymi podkreślając dyskusyjne skreślenie – w imię ukształtowania zasady kontrydiktoryjności – przepisu § 2 art. 3. Przeciwno temu skreśleniu bezskutecznie oponował Senat, w którym podkreślano nie słuszne wyeliminowanie zasady aktywności sądu w procesie cywilnym. O kryminologii porównawczej: zadaniach, metodach, wynikach badań pisze Hans Joachim Schneider. Bankowe karty płatnicze i związane z nimi zagadnienia cywilnoprawne przedstawia Kazimierz Kruczałak. Od 1991 roku posiadaczami kart płatniczych są polskie osoby fizyczne i prawne. Ponadto polemiki, recenzje, orzecznictwo.

Państwo i Prawo z. 10, 1996 r.

Temat precedensu a wykładnia analizuje Lech Morawski. Celem artykułu, jak pisze, jest przede wszystkim uzasadnienie tezy, iż koncepcja precedensu w krajach *civil law* jest oparta na błędnym paradygmacie wykładni i dlatego musi być zmodyfikowana. O ochronie konkurencji a swobodzie kontraktowania w umowach franchisingu pisze Ewa Wojtaszek. Brak odrębnej regulacji franchisingu pozwala postawić tezę, że tego rodzaju metoda działalności jest dopuszczalna w prawie polskim w ramach zasady swobody umów. Treść i cel tego stosunku nie mogą być sprzeczne z jego właściwością, ustawą i zasadami współżycia społecznego, zgodnie z art. 353 k.c. O skutkach

prawnych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego konstytucyjność i legalność aktu normatywnego, pisze Adam Józefowicz, a Dariusz Dudek analizuje problem funkcjonalnych związków wykładni i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Krytyczne uwagi i spory wokół ustawy o radiofonii i telewizji zgłasza Maciej Rakowski, przypominając spory jakie toczyły się wokół tego aktu prawnego.

Monitor Prawniczy nr 10, 1996 r.

Pierwszego w literaturze prawniczej opracowania zasad dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych po nowelizacji kodeksu cywilnego z 1990 roku dokonał Michał Niedośpiał w artykule zamieszczonym w tym numerze pisma. Tekst, bardzo przejrzysty i wyczerpujący tematykę, ilustrują kazusy. „Łapówka kontrolowana” – o prawnych i praktycznych możliwościach łapownictwa pisze Waldemar Jarocha. Autor zastanawia się czy obowiązujące przepisy prawa umożliwiają organom ścigania skuteczną realizację ustawowych zadań w zwalczaniu korupcji i jaki jest ostatecznie wymiar obowiązujących uregulowań w tym zakresie. O instytucji zakazu konkurencji w prawie polskim, traktuje tekst Piotra Nachmanna. W znowelizowanym kodeksie pracy ustawodawca wprowadził zakaz konkurencji. Sąd Najwyższy szeroko interpretuje to pojęcie stwierdzając, że nawet działalność w dziedzinach pokrewnych może uzasadniać istnienie stosunku konkurencji i stanowi dostateczną podstawę do udzielenia ochrony.

W przeglądzie orzecznictwa: ustawowe prawo zastawu, sprzedaż lokalu użytkowego, zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni, podmiotowe granice kasacji, egzekucje należności za dostawę gazu.

Glosa nr II, 1996 r.

„Prawo daninowe – podstawowe pojęcia konstytucyjne i ustawowe” to część I artykułu Teresy Dębowskiej-Romanowskiej. Redakcja zaznacza, że tekst ma charakter dyskusyjny i jest propozycją uporządkowania zasadniczych dla prawa daninowego kwestii i zdefiniowania podstawowych pojęć, niezbędnych z punktu widzenia państwa prawnego – w procesie tworzenia w Polsce nowej konstytucji i ordynacji podatkowej. Aleksander Chłopecki i Zbigniew Mrowiec są autorami artykułu „Zagadnienia prawne rozliczeń bankowych”. Redakcja zachęca do dyskusji na ten temat, który, zdaniem autorów, nie jest dostatecznie opracowany w doktrynie. Wśród orzeczeń i glos: uprawnienia do obniżki podatku a rodzaj wykładni prawa, podwójne opodatkowanie umów a roboty budowlane.

Przegląd Prawa Handlowego nr II, 1996 r.

W 50, jubileuszowym numerze pisma, zespół redakcyjny przypomina, że *Przegląd Prawa Handlowego* ukazuje się od czterech lat. Z tej okazji redakcja, wspólnie z wydawnictwem „K i K” oraz Krajową Izbą Radców Prawnych ogłasza konkurs na najlepszą pracę magisterską z zakresu prawa handlowego obronioną w roku akademickim 1996–1997. Dla zwycięzcy zostanie ufundowana nagroda w postaci miejsca na aplikacji radcowskiej. „Wypowiedzenie spółki z o.o.” to tytuł artykułu Jana Broła i Marka Safjana. We wstępie czytamy „Jednym z doniosłych problemów praktycznych funkcjonowania spółek z o.o. są zdarzające się postanowienia spółek z o.o. dopuszczające wypowiedzenie umowy spółki przez każdego wspólnika i z tym związane skutki prawne. Kontrowersje powstają wówczas, gdy nie określono tych skutków wprost w umowie spółki”.

Adam Szpunar przedstawia interesujący problem poręczenia za dług przyszły dokonując wykładni art. 878 k.c. z uwzględnieniem jego powiązań z innymi przepisami obowiązującego prawa. Jest to część problematyki poręczenia stanowiącej jedną z podstawowych form osobistego zabezpieczenia wierzytelności. O odpowiedzialności za długi zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego, pisze Maciej Celichowski w związku z uchwałą Sądu Najwyższego dotyczącą tej problematyki. Orzecznictwo sądowe i komentarze: prawo pierwokupu jako rodzaj zastrzeżenia umownego, zbycie przedsiębiorstwa w postępowaniu upadłościowym.

Monitor Podatkowy nr 12, 1996 r.

Czy w Polsce obowiązuje prawo precedensu? Czy wyrażone w wyrokach NSA stanowiska stanowią przejaw fiskalizmu do tej pory charakterystycznego jedynie dla postępowania organów skarbowych? Na te pytania odpowiada Michał Tomczak w tekście pod tytułem „Opłata skarbową od pożyczki udzielonej spółce przez wspólnika”. Ogólną charakterystykę ubezpieczeń osobowych w Polsce oraz perspektywę ich rozwoju prezentuje Cezary Gawlas. Stella Brzeszczyńska przed stawiając opodatkowanie cesji wierzytelności opłatą skarbową VAT i zastrzega we wstępie, że niniejszy tekst nie wyjaśnia w pełni zjawisku obrotu nieruchomościami. Istnieje bowiem kilka odrębnych poglądów na jego istotę. Bywa cesją, traktowaną jako odrębna czynność prawna sprzedażą, usługą pośrednictwa finansowego, czynnością bankową. W orzecznictwie, przegląd problematyki prawa podatkowego i prawa celnego.

Rejent nr 10, 1996 r.

Na mocy ustawy z 24 czerwca 1994 roku o własności lokali właściciel nieruchomości może ustanowić odrębną własność lokali dla siebie na mocy jednostronnej czynności prawnej. Aleksander Oleszko analizuje taką sytuację, omawiając oświadczenie woli właściciela nieruchomości ustanawiającego dla siebie odrębną własność lokalu oraz sprzedaż tego lokalu jako ekspektatywy. „Jednym z symptomów transformacji polskiego ustroju ekonomicznego jest systematyczny wzrost znaczenia weksli w mechanizmach przywracanej gospodarki rynkowej” – pisze Łukasz Micek w artykule pod tytułem: „Z problematyki indywidualizacji podmiotów zobowiązania wekslowego”. Mariusz Minas bardzo wszechstronnie omawia temat aspektów prawnych wyceny wkładu niepieniężnego do spółki kapitałowej podkreślając, iż zgodnie z art. 7 Drugiej Dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich z 13 grudnia 1976 roku o tworzeniu spółek akcyjnych i ich kapitale zakładowym, przedmiotem wkładu niepieniężnego do spółki akcyjnej może być każde prawo majątkowe, stanowiące składnik aktywów, który można wycenić. Stąd tak ważna kwestia zasad wyceny tych wkładów. „Sposoby ochrony uprawnionego z tytułu umownego prawa pierwokupu” – to tytuł tekstu Katarzyny Wyżyn-Urbaniak, w którym można znaleźć historię prawa pierwokupu od kodeksu zobowiązań z 1933 roku poczynając, oraz omówienie orzecznictwa Sądu Najwyższego na ten temat. Bogaty przegląd orzecznictwa z zakresu prawa rzeczowego, spółdzielczego, handlowego.

Currenda nr 10, 1996 r.

Rozmowa z Andrzejem Olechowskim otwiera numer miesięcznika. Minister wypowiada się na temat niesprawnej egzekucji, która dotyka banki, możliwości usprawnienia pracy przez komorników, konieczności organizowania samorządu. Hanna Rybska pisze na temat legitymacji po stronie pozwanej w razie wytoczenia przez wierzyciela powództwa o zwrot nadpłaconego komornikowi ryczałtu kancelaryjnego. Właściwość rzeczową i miejscową organów sądowego i administracyjnego postępowania egzekucyjnego omawia Marzena Borawska. Postępowanie nieprocesowe przedstawia Sławomir Dalka. Wiele ciekawych przypadków z praktyki komorników.

Praca i zabezpieczenie społeczne nr 10, 1996 r.

Barbara Krzyżków, Walerian Sanetra omawiają zmiany w kodeksie pracy w aspekcie regulacji czasu pracy zawartego w dyrektywie

Wspólnoty Europejskiej. Nowelizacja kodeksu pracy z lutego 1996 roku wprowadziła poważne zmiany w brzmieniu art. 23¹ k.p. regulujące przejście zakładu pracy na innego pracodawcę. Podstawowym celem omawianego unormowania jest zapewnienie pracownikom dalszego zatrudnienia na tych samych warunkach, pomimo zmiany pracodawcy. Stabilizacja zatrudnienia jako *ratio legis* art. 23¹ k.p., stanowi ważną wskazówkę określającą kierunek interpretacji zawartych w nim przepisów, co wyraźnie akcentuje w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy. Zasady wynagradzania za pracę w godzinach nadliczbowych omawia Andrzej Kijowski. O nowych przepisach wykonawczych, zatrudnianiu młodocianych, zasadach usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania zwolnień z pracy pisze Anna Dubownik. Pojęcie „zatrudnienia ogółem” w ustawie o zatrudnieniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych według uchwały Trybunału Konstytucyjnego przedstawia Barbara Błachowska. Bogaty przegląd orzecznictwa z zakresu prawa pracy.

Przegląd Podatkowy nr II, 1996 r.

Problematyka darowizn w prawie podatkowym budzi duże zainteresowanie z uwagi na możliwość odliczenia od dochodu osiągniętego w 1996 roku, podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Krystyna Chustecka omawia zasady opodatkowania darowizn określonych w ustawie o podatku od spadków i darowizn. Robert Bern w cyklu problemów podatkowych restrukturyzacji podmiotów gospodarczych omawia przekształcenie spółek osobowych oraz dzierżawę przedsiębiorstwa. O zabezpieczeniu należności podatkowych przed terminem zapłaty poprzez ściąganie podatku jest dopuszczalne, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że zobowiązania podatkowe nie będą wykonane. Ocena czy takie powody istnieją należy do organu podatkowego. O problemach związanych z zabezpieczeniem pisze Ireneusz Krawczyk. Wyjaśnienia i interpretacje problematyki podatkowej.

Oprac.: *Agnieszka Ostrowska-Metelska*